

ΟΙ ΙΑΤΡΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟΙ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ (*)

Δέν πιστεύω νά μέ διάψευση τις ισχυριζόμενον ότι δέν δύναται νά όνομασθή εύτυχής θνητός ό πάσχων μίαν οίανδήποτε άσθένειαν. Δέν φθάνει μόνον ότι ύφίσταται πολλές σωματικές και ψυχικές άλγηδόνες, άλλ' όφείλει και άκριβά νά πληρώση κινήτην τήν άτυχίαν του, νά έξοδεύση δηλαδή χάριν τής αξιοθρηνήτου αύτης καταστάσεώς του όσα χρήματα ούδέποτε ήθελε δώσει χάριν οίασδήποτε άλλης άπολαύσεως. Έν Παρισίους δέ πρό πάντων πάσα άσθένεια είνε δι' άνθρωπον τής μέσης λεγομένης τάξεως ή άπελπιστικώτερα και δαπανηροτέρα πολυτέλεια. Διότι ούτος άφ' ενός μέν έχει πολύ όλίγα χρήματα, διά νά δυνηθή έν άναπαύσει νά ύποστή τους πόνους του, άφ' έτέρου δέ πάρα πολλά, διά ν' άποφασίση νά έμπιστευθή τόν έν αυτόν του εις τους λεγομένους ιατρούς τών πτωχών. Ένταύθα δέν λαμβάνομεν ύπ' όψιν τά νοσοκομεία τών Παρισίων. Περί αύτών δέν εϊμεθα άρμόδιοι νά κρίνωμεν, ούδ' έπιθυμούμεν νά κάμωμεν λόγον περί πράγματος, περί του όποιου ίσως όλίγοι έπιθυμούν ν' άκούσουν τι. Ξένοι ιατροί, έλθόντες εις Παρισίους έξεπίτηδες προς σπουδήν και μελέτην τής νοσηλείας έν τοίς εκεί νοσοκομείοις, έκπλήσσονται βλέποντες παρά τά μεγαλοπρεπή καθιδρύματα. έν οίς ένεθρονίσθησαν όλα τά στοιχεία τής προόδου, και άλλα, όπόθεν άδύνατον νά έκρίζωθουν αί μάλλον άπραχαιωμένοι και άλογώτεροι τών συνηθειών. Τά αξιολογώτερα και λαμπρότερα καθιδρύματα έχουν τάς πύλας των μόνον εις τους πλουσίους άνοικτάς: ή σαβούρα, τά σύβαλα μένουν διά τους πτωχούς, μένουν διά τό πλήθος, του όποιου αί καθημερινάι όδύνη και τά βάσανα γεννώσι πάσαν άσθένειαν.

Μικρά και μηδαμινή σχεδόν έπήλθε βελτίωσις εις τό έν Γαλλία νοσηλευτικόν σύστημα. Οί τε κληρικοί και οί έλευθερόφρονες έμάχοντο κατ' άλλήλων και συνεζήτουν περί του άν έν τώ μέλλοντι έπρεπε ν' άνατεθή ή νοσηλεία τών άσθενών εις καλογραίας ή εις λαϊκά πρόσωπα. Άλλ' έν τώ μεταξύ παρήρχοντο τά έτη, μετ' αύτών όμως δέν συμπαρήχθησαν και οί τρεις άχώριστοι τών πασχόντων σύτροφοι: άλγηδόνες, πάθη και κακή νοσηλεία. Παρόμοιον τι φαινόμενον παρατηρείται και εις τους ιατρούς τών Παρισίων. Τά όνόματά τινων έξ αύτών ήχούν εύφήμως άνά σύμπασαν τήν ύφήλιον, προς αύτούς, ως εις χρηστήρια συρρέουν

πανταχόθεν μετ' εύλαθείας άσθενείς, ζητούντες βοήθειαν. Άλλά τίς έν τής μέσης τάξεως, τίς έν τών μέσων στρωμάτων τής κοινωνίας δύναται νά προσπελάση αύτοίς, ή νά τους προσελκύση παρά τήν κλίνην του; Έστεμμένος τις ή γεμών μάλιστα, ή κτηματίας τις φέρων πολλούς τίτλους και όλόκληρον περιουσίαν έν τοίς θυλακίοις του, ή Βογιάρος τις, ή ό πρέσβυς κράτους χορηγούντος παράσημα, ή εκατομμυριούχος τις πρόεδρος έξωτικής τινος δημοκρατίας, τέλος πάντων μόνον κύριος «διακεκριμένος», ό όποιος μέ άλλους λόγους έχει ιδιόκτητον μέγαρον, ή κατοικεί έν τώ πρώτῳ πατώματι του περιφανεστέρου και δαπανηροτέρου ξενοδοχείου τής γαλλικής πρωτεύουσας.

Άλλ' άν κοινός τις θνητός (και μάλιστα διπλῶς θνητός, ως έχων ανάγκην ιατροῦ) ζητήση νά τόν έπισκεφθή ιατρική τις έξοχότης, έννενηκοντα επί τοίς εκατόν θά λάβη τήν άπάντησιν ότι: αὐ τάδε έξοχώτατος λυπεΐται μη δυνάμενος, ένεκα πάρα πολλῶν άσχολιῶν, νά σῶς ύποσχεθή ώρισμένην συνέντευξιν». Δέν μένει λοιπόν άλλο παρά, άν τουτο δυνατόν, νά μεταβή τις εις τήν κοιλάδα του κλαθμῶνος, εις τό οικημα δηλαδή του δόκτορος καθ' ήν ώραν δέχεται τους άσθενείς.

Ο γράφων τάς γραμμάς ταύτας χιλιάκις προτιμᾷ ν' άποθάνη, παρά νά ύποστή όλην εκείνην τήν βάσανον τής καταθλιπτικῆς και άτελευτήτου προσδοκίας. Πολύ ακριβά αγοράζει τόν χρησμόν του ιατροῦ ό ήναγκασμένος νά διέρχηται όλοκλήρους ώρας έν τώ μέσω άσθενῶν, οί όποιοι, κατατεπονημένοι και άπολέσαντες πάντα ήθικόν χαλινόν, δέν συγκρατοῦνται πλέον και άπροκαλύπτως δεικνύουν ύφ' όλας τάς δυνατάς μορφάς τής άσχημίας τά φοβερά και άποτρόπαια αύτῶν πάθη.

Και όταν τέλος έλθη ή στιγμή τής έλευθερίας και τής εκπληρώσεως τής έλπίδος, όταν τέλος εύτυχήση ό άσθενής νά παρουσιασθή ένώπιον του συμβούλου και σωτηρός του, βλέπει, ως επί τό πολύ, άπέναντί του άνθρωπον, έξηντλημένον ήδη και άφηρημένον, ό όποιος μόλις τόν άκούει και ό όποιος διά πολλῶν και παντοίων, διά τόν πάσχοντα προβλητικῶν τρόπων τῷ δίδει νά έννοήση όπόσον θά έχαιρεν, άν άλλον έβλεπεν ήδη άπέναντί του, διά νά περατωθή πέλος ή καθημερινή εργασία.

Και όμως έφερον ό άτυχής άσθενής συστατικόν γράμμα προς αύτόν έν μέρος του διασήμου ιατροῦ Ν. Ν. Ο έξοχώτατος έρριψε βέβαια βλέμμα κενόν και άόριστον επί του γράμματος, αλλά τό έθηκεν άμέσως κατ' ά μέρος χωρίς πραγματικῶς νά τό άναγνώση. Ούτε καν ή παραμικρά άκτις εύπροσηγορίας έξωραΐζει τήν στενόχωρον εκείνην στιγμήν. Οπωσδήποτε όμως έν τοιαύ-

(*) Έδημοσιεύθη πρό τινος έν τῷ Νέφ' Έλευθέρφ Τύ-
πω τής Βιέννης.

ταις περιστάσεσιν αἱ ἰατρικαὶ ἐξοχότητες δὲν πταίου. Ἐνοχλοῦνται καὶ αὐτοὶ παρὰ πολὺ. Ἡ ἀνθρωπίνη γνῶσις ἔχει τὰ ὄριά της. Ὄταν δέ τις καθημέραν, καθημέραν ἀπὸ πρωῆς μέχρις ἑσπέρας, ἀναγκάζεται νὰ κατατρίβῃ τὸν νοῦν του κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, καταλαμβάνεται ἐπὶ τέλους ὑπ' αἰσθήματος φυσικῆς ἀμύνης, ὑπὸ ἀναισθησίας τοῦλάχιστον καὶ ἀδιαφορίας.

Ἄλλως ὅμως ἔχει τὸ πρᾶγμα, προκειμένου περὶ τῶν ἰατρῶν δευτέρας, τρίτης ἢ καὶ οὐδεμίας τάξεως. Ὄταν καὶ οὗτοι οἰκειοποιῶνται συνηθείας παρομοίας πρὸς τὰς τῶν πολυασχόλων καὶ πρώτης τάξεως συναδέλφων των, δι' αὐτοὺς ἀξίζει Μολιέρος, ὁ ὁποῖος ἔγραψε τόσον πικρὰν σάτυραν κατὰ τῶν ἰατρῶν.

Δὲν ἠμιλοῦμεν βεβαίως περὶ τῶν ἐξαιρέσεων, διότι ὑπάρχουν καὶ ἰατροί, οἱ ὁποῖοι ἔχοντες τὴν εὐγενῆ συναίσθησιν τῆς φιλανθρωπικῆς των κλήσεως ἐργάζονται πολλὰκις πάσῃ δυνάμει ἐπ' ἀγαθῶ τῶν πασχόντων, οὐδὲ κάμνομεν λόγον περὶ τῶν λεγομ. οἰκιακῶν ἰατρῶν, οἱ ὁποῖοι ἐπὶ ἔτη ὀλόκληρα γνωρίζουν φιλικῶς τὰς οἰκογενείας καὶ παρέχουν αὐταῖς εἰς πᾶσαν περίστασιν προθύμως τὴν ἐνεργητικὴν των συνδρομήν, οὐδὲ ἀναφέρομεν τοὺς πολιτικούς ἐκείνους δόκτορας, οἱ ὁποῖοι χάριν τῶν πολιτικῶν των σκοπῶν παρουσιάζονται δωρεὰν φίλοι καὶ σύμβουλοι τῶν πτωχῶν, ἀλλὰ λέγομεν περὶ τῶν κοινῶν ἰατρῶν τῶν Παρισίων, τοὺς ὁποῖους καλὸν εἶνε νὰ γνωρίσωμεν ὀλίγον ἐκ τοῦ σύνεγγυς.

Τοῦ συρφετοῦ τούτου πρώτη φροντίς εἶνε ν' ἀποκτήσῃ μίαν οἰανδήποτε *ειδικότητα*. Εἶνε ἀληθές, ὅτι τινὲς κατορθοῦσι θαυμασίως νὰ τελειοποιηθῶσιν εἰς τὸ εἶδος των. Ἀλλὰ τὴν *ειδικότητα* των ἐφαρμύζοντες εἰς πάντα ἀσθενῆ ὅστις ἤθελε τυχὸν τοῖς παρουσιασθῆ, ἀπαράλλακτα ὅπως καὶ πᾶς φιλόσοφος δημιουργεῖ ἐν ἰδικόν του σύστημα καὶ ὅλα τὰ φαινόμενα τῆς φύσεως θέλει καὶ καλὰ νὰ περάσῃ ἀπὸ τὸ καλοῦπι τοῦ συστήματός του, ἀδιαφορῶν ἐὰν ἐφαρμύζονται ἢ μή.

Πόσον σπάνιοι εἶνε οἱ ἰατροὶ ἐδῶ, οἱ ὁποῖοι νὰ δύνανται νὰ κάμουν μίαν φρόνιμον κᾶν διάγνωσιν περὶ τῆς γενικῆς τοῦ ἀσθενοῦς καταστάσεως! Ἐπι δὲ σπανιώτεροι εἶνε ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἐξ ἀγάπης μὲν πρὸς τὴν ἐπιστήμην εἶνε προσεκτικοὶ παρατηρηταί, ἐκ φιλανθρωπίας δὲ φίλοι εἰλικρινεῖς τῶν πελατῶν των!

Οἱ πλείστοι τῶν παρισιανῶν ἰατρῶν εἶνε ἔμπειροι τῆς ἰατρικῆς. Ἐμπορικῶς καὶ ψυχρῶς κάμνουν τὰς ἐπισκέψεις των. Ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον δὲ τὸ ποσὸν τῆς προσοχῆς των ῥυθμίζεται ἀναλόγως πρὸς τὴν κοινωνικὴν θέσιν τοῦ ἀσθενοῦς, καὶ οὐχὶ πρὸς τὴν φύσιν τῆς ἀσθενείας. Ὅποιοδήποτε καὶ ἂν ᾔνε ἢ κατὰστασις τοῦ ἀσθενοῦς, ὁ τοῦ φυράματος τούτου ἰατρὸς οὐδέποτε οὐδ'

ἐπὶ ἐν λεπτὸν τῆς ὥρας θὰ ἐπισπεύσῃ τὴν ἐπίσκεψιν του. Καὶ αὐτοὶ οἱ κατώτεροι καὶ ἀσημότεροι ἰατροὶ ἔχουν ὀρισμέναις τὰς ὥρας τῶν ἐπισκέψεων των, καὶ αὐτοὶ δέ, ἀκόμη καὶ ἂν μὴδ' ἓνα ἀσθενῆ εἶδον προσερχόμενον ἐπὶ ὀλόκληρον ἑβδομάδα, θὰ τὸν ἀφήσουν νὰ περιμένῃ εἰς τὸν προθάλαμον, διὰ τὸν λόγον ὅτι καὶ οἱ ἄλλοι συνάδελφοι ἔτση κάμνουν καὶ διότι δὲν θέλουν νὰ φανοῦν, ὅτι δὲν ἔχουν ἀσχολίας. Ἐὰν ὁ ἰατρός οὗτος προσκληθῆ παρὰ τινι ἀσθενεῖ, ἔρχεται πάντοτε ὥρας τινὰς ἀργότερον. Τοῦτο, φαίνεται, διακρίνει τοὺς μεγάλους καὶ διακεκριμένους ἰατροὺς. Ἐὰν δὲ παρὰ τὴν ἀνάγκη ἰατροῦ τὴν νύκτα—ὦ, ὁ Θεὸς νὰ ἐλεήσῃ τότε τὸν ἀτυχεῖ πάσχοντα! Εὐτυχέστατος δύνανται νὰ θεωρηθῆ ὁ ἀσθενὴς ἐκεῖνος, χάριν τοῦ ὁποῖου ἐγείρεται τὴν νύκτα ὁ ἰατρός, ὅπως τὸν ἐπισκεφθῆ! Εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ὅλοι σχεδὸν οἱ ἰατροὶ εἶνε πολὺ ἐξυπνοὶ ἄνθρωποι. Περὶ πάντων δύνανται νὰ ἠμιλήσουν, καὶ περὶ πολιτικῆς καὶ περὶ ἐθνικῆς οικονομίας, καὶ περὶ τέχνης καὶ περὶ κοινωνισμοῦ καὶ περὶ ἵπποδρομιῶν, χαρτοπαιγνίου, ταξειδίων, ἀκόμη δὲ καὶ περὶ αὐτῆς τῆς ἰατρικῆς. Τὸ χαρακτηριστικὸν των γνώρισμα εἶνε ἀμέσως νὰ μαρτυροῦν τὰ πάντα, νὰ ἐρμηνεύουν καθενὸς τοὺς στοχασμούς. Μόλις ἀνοίξῃ τὸ στόμα του ὁ ἀσθενὴς, καὶ ἔκαμεν ἐν τῷ ἅμα ὁ δόκτωρ τὴν διάγνωσιν του. Ἡ στηθοσκοπήσις εἶνε περιττὸν τι μόνον καὶ ἀνωφελὲς συμπλήρωμα. Καὶ ἄνευ ταύτης ἢ ὀξυδερκεῖά του διαβλέπει καὶ διαγιγνώσκει τὸ πᾶν. Πλάνη καὶ σφάλμα ἐδῶ δὲν χωρεῖ. Καταπληκτικὴ δὲ εἶνε ἡ ταχυδακτυλογραφικὴ του ἰκανότης περὶ τὸ συντάσσειν φάρμακα. Τὰ τοιαῦτα εἶνε ἀτελείωτα. Καὶ ἐν ἀκόμῃ φιαλίδιον καὶ μίαν ἀκόμη διάλυσιν, καὶ κόνειν τινὰς πρὸς τούτοις καὶ καταπότια εἶνε καλὸν νὰ λαμβάνῃ ὁ ἀσθενὴς ἀνα πᾶσαν ὥραν νυκτός τε καὶ ἡμέρας. Ἐὰν δὲν ἐνήργησε τὸ πρῶτον φάρμακον, ἢ ἐὰν ἐνήργησε κακῶς, ὅπερ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συμβαίνει, τὴν ἐπομένῃν ἡμέραν ὁ δεινὸς Ἀσκληπιάδης γράφει νωχελῶς ἑτέραν συνταγὴν, τὴν ὁποῖαν τῇ ἐπαύριον διαδέχεται καὶ τρίτη καὶ τετάρτη καὶ οὕτω καθεζῆς.

Ἡ δολοφόνος αὕτη διαγωγὴ, τὴν ὁποῖαν εἰρωνικῶς ἀποκαλοῦμεν ἰατρικὴν βοήθειαν, δὲν ῥυθμίζεται πάντοτε ἀναλόγως πρὸς τὸ μέγεθος τῆς ἀμοιβῆς. Καὶ ὁ ἀσημότερος ἰατρός διὰ μίαν ἐπίσκεψιν παρ' ἑαυτῷ ἀπαιτεῖ πέντε φράγκα, δέκα δὲ δι' ἐπίσκεψιν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀσθενοῦς. Οἱ μέτριοι ἰατροὶ ἀπαιτοῦν παρ' ἑαυτοῖς μὲν ἀντὶ μίας συνταγῆς δέκα φράγκα, εἴκοσι δὲ διὰ νὰ ἐπισκεφθῶσιν ἅπαξ τὸν πάσχοντα εἰς τὸν οἶκόν του. Οἱ δὲ φημισμένοι συνάδελφοὶ των ἀπαιτοῦν παρ' ἑαυτοῖς μὲν τεσσαράκοντα φράγκα, ἀνυπολόγιστον δὲ ποσὸν διὰ μίαν ἐπίσκεψιν ἐκτὸς τοῦ οἴκου των. Περὶ δὲ τῶν ἐχόντων παγκά-

σμιοι φήμην ἐξοχωτάτων δὲν ὀμιλοῦμεν. Αὐτοὶ ὀρίζουν τὴν ἀμοιβὴν διὰ τὸν κόπον των ἀναλόγως πρὸς τὸ μέγεθος τῆς περιουσίας τοῦ προσερχομένου.

Νεαρά τις κυρία, ἡ ὁποία εἶχε περισσότερον χρυσὸν εἰς τὸν λάρυγγα, παρὰ ἐν τῷ θυλακίῳ τῆς, ἠθέλησε διάσημόν τινα ἱατρὸν ἀντὶ δύο ἐπισκέψεων ν' ἀμείψῃ διὰ τοῦ ἡμίσεως τῆς «ὠρισμένης» πληρωμῆς. — «ὦ ὄχι, παρετήρησον οὗτος μετὰ ψυχρότητος, ἐκάστη συμβουλή μου κοστίζει δύο λουδοβίκεια καὶ ὄχι ἓν!» — «Ἄ ἔτση!» ἀνεφώνησεν ἐρυθρίασα ἡ κυρία καὶ ἐπλήρωσε. «Ἄλλως τε ἡ δύνατο πολὺ καλὰ νὰ μὴ ἐρυθρίασῃ.

Οἱ φαρμακοποιοὶ δὲν ὑπολείπονται τῶν ἱατρῶν κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις των, τοὺς ὑπερτεροῦν μάλιστα ὄχι σπανίως. Ἐν τοῖς φημιζομένοις φαρμακείοις τῶν Παρισίων τιμῶνται ἀντὶ δέκα φράγκων φάρμακα, τὰ ὁποία ἀλλαγῶν τιμῶνται μόνον ἀντὶ τριῶν ἢ τεσσάρων ὑπάρχουν ὅμως καὶ φαρμακεία πωλοῦντα φάρμακα ἀμφιβόλου ποιότητος, τὸ δὲ χείριστον, ὑπάρχουν καὶ τινα, ὅπου δὲν ἐκτελοῦνται κατὰ γράμμα καὶ συνταγαὶ τοῦ ἱατροῦ. Ἄρκεϊ ὅτι οὗτος γράφει, γράφει καὶ γράφει, ὁ δὲ ἀσθενὴς πληρόνει, πληρόνει καὶ πάντοτε πληρόνει. Πόσον ἀκμαία εἶνε ἡ τοιαύτη βιομηχανία!

Μοὶ ἦτο πεπρωμένον φίλον μου τινὰ πάσχοντα νὰ συνοδεύσω εἰς τὴν ἀνά τοὺς ἱατροὺς τῶν Παρισίων περιοδείαν του, ἐπειδὴ τὸ ἀτυχὲς τοῦτο θῆμα δὲν εἶχε πλέον ἀρκετὴν δραστηριότητα, ὅπως μόνον τοῦ ἐπιχειρήσῃ αὐτὴν.

Ἦτον ὁ δυστυχὴς κατελιγμένος ὑπὸ φρικτῆς μελαγχολίας, ἦτον ἀπαραμύθητος καὶ ἐπόθει ἀντὶ πάσης θυσίας ν' ἀπαλλαγῆ τῆς φοβερᾶς ταύτης καταστάσεως. — «Πηγαίνετε λοιπὸν, μᾶς εἶπον, με τὸν φίλον σας πρὸς τὸν ἱατρὸν X! Αὐτὸς ἔσωσε τὴν πενθερὰν τῆς ἐξαδέλφης μου ἐκ τρίτου γάμου τοῦ ἐκ πατρὸς θείου μου». Ἀποφασίζομεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς καὶ μεταβαίνομεν πρὸς τὸν ἱατρὸν X., ὁ ὁποῖος ἔσωσε τὴν πενθερὰν τῆς ἐξαδέλφης ἐκ τρίτου γάμου κτλ. — «Ἐδῶ κατοικεῖ ὁ ἱατρὸς X;» — «Μάλιστα. Σκάλα B, εἰς τὴν δευτέραν αὐλὴν δεξιᾶ, πρῶτον πάτωμα, ἄνωθεν τοῦ μεσωρόφου, ἀριστερᾶ!» — «Πολὺ καλὰ. εὐχαριστῶ!» Ἄλλ' εἶθε νὰ μὴ εὕρισκεν ὁ φίλος μου ποτὲ τὸν δρόμον τοῦτον.

Ἐπληρέτης *en livrée* μᾶς ὑποδέχεται καὶ μᾶς προσβλέπει με ὄμματα ἀναμένοντα *μπαζισοί*, ἐν ᾧ μετὰ χάριτος ἀποθέτει κατὰ μέρος τὴν ῥάβδον μας. Εἰσερχόμεθα εἰς τὴν αἴθουσαν, ἐπὶ τῶν τοίχων τῆς ὁποίας εἶνε ἀνηρτημέναι εἰκόνες ἐκ τῆς τελευταίας ἐκθέσεως. Ὁ ἱατρὸς μας εἶνε λοιπὸν καὶ φίλος τῆς τέχνης· ἀλλὰ καὶ ποῖος παρισιανὸς δὲν εἶνε τοιοῦτος; Φυσικῶς πρέπει νὰ περιμεινωμεν. Μία παράξενος στενοχωρία μᾶς ἔκαμε

σιωπηλοῦς. Τέλος ἀνοίγεται ἡ θύρα. Διὰ σοβαρωτάτης καὶ μεγαλοπρεποῦς χειρονομίας μᾶς προσκαλεῖ ὁ ἱατρὸς νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸ σπουδαστήριόν του. Ὑπερᾶνω τῆς ἔδρας τοῦ ἱατροῦ κρέματα ἡ εἰκὼν διασήμου τινὸς συναδέλφου του με τὴν ιδιόχειρόν του ὑπογραφήν κάτωθεν, ὀλίγον δὲ περαιτέρω ἡ εἰκὼν ἡγεμόνος τινὸς οἰουδῆποτε. Ὁ ἱατρὸς κάθηται ἔμπροσθεν μέλανος γραφείου, οἰονεὶ φερέτρου τῶν παραπόνων τῶν ἀτυχῶν ἀσθενῶν. Ἐπὶ τῆς μαύρης αὐτῆς τραπεζῆς κείνται δύο λάμποντα λουδοβίκεια, πρὸς ἀποφυγὴν πάσης παρανοήσεως ἐκ μέρους τοῦ πελάτου. — «Λοιπὸν τί εἶνε; τί ἔχετε; ἐρωτᾷ ὁ ἱατρὸς X, ῥίπτων λοξὸν βλέμμα πρὸς τὸν φίλον μου. Οὗτος ἀρχίζει ψελλίζων ν' ἀφηγητῆται τὰ δεινοπαθήματά του, ἀλλὰ πρὶν ἢ τελειώσῃ τὴν εἰσαγωγὴν, ὁ ἱατρὸς ἀμέσως σπεύδει νὰ τὸν διαφωτίσῃ περὶ τῆς νόσου του δι' ἑμοῦ λατινικῶν καὶ ἑλληνικῶν λέξεων.» — «Αἱ φυσικά! ἰδοὺ ἡ ἀπόδειξις. . . νὰ. . . νὰ. . . καμμία ἀμφιβολία περὶ τούτου. Ἡ καρδία ἔχει μὲν καλῶς, ἀλλὰ τὰ περιχώρα τῆς ἐσάπησης καὶ δι' αὐτὸ πρέπει νὰ λάβητε ἐν ἀναληπτικὸν φάρμακον. Καφεΐνην!» — «Καφεΐνην; ἀλλὰ, κύριε ἱατρέ, ἐγὼ δὲν ἠμπορῶ οὔτε τὸν συνειθισμένον καφὲν νὰ ὑποφέρω.» — «Δὲν πειράζει. Πάρετε τώρα καφεΐνην. Ἐὰν δὲν ἐνεργήσῃ καθὼς θέλομεν, θὰ δοκιμάσωμεν ἄλλο.» — «Ἔστω!» Ἄλλ' ἡ καφεΐνη δὲν ἐνήργησεν ὅπως ἤθελεν ὁ ἱατρὸς, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον ὅπως ἤθελεν ὁ φίλος μας. Αἱ δυνάμεις του ὁσημέραι τὸν ἐγκατέλειπον.

— Καλὰ τὰ παθαίνει, μᾶς εἶπεν εἰς τῶν γνωρίμων· διατί δὲν πηγαίνει εἰς τὸν ἰδιὸν μου ἱατρὸν κύριον B., ὁ ὁποῖος ὡς διὰ θαύματος ἔσωσε τὸν θεῖον μου;» Ἀποφασίζεται νὰ μεταβῶμεν καὶ πρὸς τὸν ἱατρὸν B. Οὗτος κατοικεῖ ἐν μεγάρῳ καὶ μᾶς ἀφίνει νὰ περιμεινωμεν περισσότερον, παρ' ὅσον ὁ ἀξιότιμος κύριος συνάδελφός του.

Κατὰ τὴν ὑποδοχὴν δεικνύει σοβαρότητα, οἷα πραγματικῶς μόνον εἰς θαυματουργὸν ἀρμόζει. — «Ἔτση, ἔτση, ἔτση! Ὁ φίλος σας, λέγουν, ἔχει βλαμμένη τὴν καρδίαν; Σταθῆτε ν' ἀκροασθῶ. Οὔτε ἴχνος βλάβης. Ἡ καρδία του εἶνε ὑγιεστέρα καὶ τῆς ἰδικῆς μου. Εὐερετε τί εἶνε βλαμμένος; Ὁ στόμαχος; λαμβάνετε καφεΐνην; Ἐξῶ ἡ καφεΐνη! Εἶπατέ μοι τώρα, χωνεύετε καλὰ;» Ἄρκετὰ καλὰ, κύριε ἱατρέ». — «Ὅχι! ἀκριβῶς χωνεύετε ὄχι καλὰ. Ἔτση εὐκόλα εὐκόλα νὰ μὴ λέγετε τοῦτο. Ἐγὼ σὰς λέγω ὅτι δὲν ἠμπορεῖτε νὰ χωνεύσητε καθόλου.» — «Ἄς ἦνε τέλος πάντων, λέγει δειλῶς καὶ ἀναστενάζων ὁ ἀσθενὴς· δὲν χωνεύω καλὰ.» — «Κοιμάσθε τὴν νύκτα; ἐρωτᾷ ὁ ἱατρὸς.» — «Πάρα πολὺ μάλιστα καὶ ὅταν ἐξυπνῶ τὸ πρῶτ', πάλιν εἶμαι ἀποκαμωμένος.» — «Ὁ στόμαχος!

ὁ στόμαχος! ἀναφωνεῖ θριαμβευτικῶς ὁ ἰατρός. Νομίζετε μόνον ὅτι κοιμάσθε πραγματικῶς.» — «Ἄλλὰ, κύριε ἰατρέ . . . — «Ἐκεῖνο ποῦ σᾶς λέγω· δὲν κοιμάσθε ἐπειδὴ βλέπετε φοβερά ὄνειρα.»

Ὁ ἀσθενὴς παραδέχεται σιωπῶν τὰς ἀντιρρήσεις τοῦ ἰατροῦ, ὁποῖος ἐξακολουθεῖ λέγων : «Ἄλλο τι δὲν εἴμπορεῖ νὰ ᾔνε· ἀλλ' ἡμεῖς ἔχομεν φάρμακα, ὅχι ἐρεθιστικά, ἀλλὰ καταπραϋντικά, ἐννοεῖτε; Αὐτῶν ἔχετε σεῖς ἀνάγκη! Καὶ ἤρχισεν ὁ ἡμέτερος Ἀσκληπιάδης νὰ καταστρώνη ἀτελεύτητον κατάλογον φαρμάκων, φ ἀγνητῶν, ὧν ἔπρεπε ν' ἀπέχη, καὶ ποτῶν, ὅσα ἔπρεπε νὰ πίνη. Ἐκτὸς τούτου τὸν συνεβούλευσε τὰ ἐπιδοθῆ καὶ εἰς τὴν ξιφασκίαν.

Ὁ ἰατρός εἶχε καλῶς, ὁ φαρμακοποιὸς εἶχε καὶ αὐτὸς καλῶς, ἀλλ' ὁ φίλος μας εἶχε κάκιστα. Εἰς οἶκτον ἐκίνει τοὺς περὶ αὐτόν, ὅτε δὲ ἡμέραν τινὰ ἕτερος γνώριμος τὸν συνήνησε, τῷ εἶπε : «Διατί δὲν ἐπισκέπτεσθε τὸν ἰατρόν Ζ., ὡς γνωστόν, ἕνα ἀπὸ τοὺς καλλιτέρους ἰατροὺς τῶν Παρισίων; Μεταβαίνομεν καὶ πρὸς τοῦτον. Οἱ τρόποι του εἶνε εὐπροσήγοροι, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἔχει ἐπὶ τῆς μαύρης τραπέζης του κείμενα δύο χρυσᾶ λουδοβίκεια. Ὁ φίλος μου δὲν προφθάνει νὰ ὁμιλήσῃ. Ὁ ἰατρός Ζ. ἐγίνωσκε τὰ πάντα, πρὶν ἢ ἀνοίξῃ οὗτος τὸ στόμα του, ἀνυπομόνως δὲ τὸν ἠρώτησεν : — «Ἐχετε καρδιοχτύπι; παλμούς;» — «Ὅχι!» — «Ποῖος λοιπὸν σᾶς εἶπεν ὅτι δὲν ἔχετε ὑγιᾶ καρδίαν;» — «Ὁ συνάδελφός σας κύριος Χ.» — «Περίεργον! αὐτὸς εἶνε καλὸς ἰατρός. Ἐχετε στομαχικὰς ἐνοχλήσεις;» — «Ὅχι!» — «Ποῖος λοιπὸν σᾶς εἶπεν, ὅτι πάσχει ὁ στόμαχός σας;» — «Ὁ συνάδελφός σας κύριος Β.» — «Ὁ ἰατρός Β.; Ἄλλ' αὐτὸς εἶνε πολὺ καλὸς ἰατρός. Νὰ σᾶς εἰπῶ· ξεύρετε τί ἔχετε; Εἶσθε νευρικός. Ὅχι ἐγκεφαλικῶς πάσχων, οὔτε ἠλίθιος, οὔτε παρακρούων· τὰ νεῦρά σας ἐχαλαρώθησαν. Τί σᾶς ἔδωκαν οἱ συνάδελφοί μου; Σταθῆτε νὰ ἰδῶ. . . χμ. . . χμ. . . μμ. . . Ὅλα καλὰ εἶνε. Ἐμπορεῖτε νὰ ἐξακολουθῆτε νὰ τὰ πέρνετε ὅλα. Ἄς ᾔνε καὶ τὴν καφφεΐνην. Λεῖπει ὅμως κάτι ἀκόμη, τὸ ὁποῖον ἐγὼ θὰ προσθέσω. Ἐκτὸς τούτου πρέπει νὰ ἰππεύητε ὀλίγον, νὰ γυμνάζησθε καὶ νὰ κάμνητε καθ' ἡμέραν παρατεταμένους ψυχρολουσίας· νὰ συχάζητε εἰς εὐαρέστους καὶ διασκεδαστικὰς συναναστροφάς. Ἄλλὰ νὰ μὴ κάμνητε κατάχρησιν!» — «Θέλετε νὰ μ' ἐξετάσητε, ἰατρέ;» — «ὦ, δὲν εἶνε ἀνάγκη. Ποῖαν ἰδέαν ἔχετε περὶ τοῦ Βουλανζέ;» — «Ὅτι εἶνε τούλαχιστον ὑγιέστερος ἐμοῦ.» — «Ξεύρετε ὅτι ἦλθον πολλάκις εἰς Γερμανίαν; Κατ' ἔτος μεταβαίνω εἰς Βιέννην καὶ Πέστην. Λαμπρὸς ζῦθος. Καὶ ὠραῖαι γυναῖκες. Δὲν χωνεύω ὅμως ν' ἀκούω παντοῦ τὸν Γκαῖτε καὶ τὸν Σίλλερ.» — «Καὶ εἰς

τὴν Πέστην;» — «Μὰ τὸν Θεόν, δι' αὐτοὺς καὶ μόνους ὑπερηφανεύεσθε. Εἰλικρινῶς, σᾶς λέγω, ὅτι οὔτε τὸν Γκαῖτε χωνεύω, οὔτε τὸ Σίλλερ. προτιμῶ ὅμως ὁπωσδήποτε τὸν δεύτερον.» — «Ἐννοεῖτε λοιπὸν καλῶς τὴν γερμανικὴν;» — «ὦ ὅχι! Καθεὶς ὅμως ἔχει τὰς ἀδυναμίας του.»

Καὶ ὑγιῆς ἀκόμη ἄνθρωπος δύσκολον ἦτος νὰ ὑποστῇ αὐτὴν τὴν δοκιμασίαν, διὰ ταῦτα σπεύδομεν ν' ἀποχωρήσωμεν, κατὰ δὲ τὴν ἔξοδον ὁ ὑπηρέτης σπεύδει βαθέως ὑποκλινόμενος νὰ μᾶς δώσῃ τὴν ῥάβδόν μας. Τί εὐσυνειδήτος εἰσπράκτωρ!

Ὁ ἀτυχῆς φίλος μου λαμβάνει ὅλα τὰ φάρμακα, πίνει ζῦθον μετὰ μεταλλικοῦ ὕδατος, ἰππεύει, ξιφομαχεῖ, κάμνει ψυχρολουσίας, ἀλλὰ πάλιν ἄνευ ὠφελείας. — «Καλὰ τὰ παθαίνει!» μᾶς λέγει ἡμέραν τινὰ ἄλλος τις γνώριμος. — «Ἄλλὰ τί νὰ κάμῃ ἐπὶ τέλους;» — «Ἄς ὑπάγῃ καὶ εἰς τὸν ἰατρόν Δ. τὸν καλλίτερον μαθητὴν τοῦ διασήμεου καθηγητοῦ Α. Εἶνε μὲν ἀκόμη μικρὸς ἰατρός, ἀλλὰ καλλίτερος ἀπὸ τοὺς φημισμένους! Καὶ πρὸς τοῦτον ἐπὶ τέλους καταφεύγομεν καὶ, ὦ τοῦ θαύματος! Βλέπομεν ἀπέναντί μας ἰατρόν, ὁ ὁποῖος μᾶς ἀκούει, δὲν μᾶς διακόπτει, δὲν τὰ γνωρίζει ὅλα ἐκ τῶν προτέρων καλλίτερα, ἀλλ' ἀφίνει τὸν ἀσθενῆ ν' ἀποτελειώσῃ τὴν ἀφήγησίν του. Ἄλλὰ καὶ οὗτος μεθ' ὄλην του τὴν σιωπὴν, δὲν κάμνει ἄλλο, παρὰ νὰ προσθέσῃ εἰς τὰς ἄλλας καὶ μίαν ἔτι νέαν συνταγὴν, νὰ συμβουλευθῇ διαμονὴν εἰς τὰς ἐξοχὰς τῆς Ἰταλίας, μὲ ἄλλους λόγους ἐννοεῖ νὰ ἔχῃ τις ἐτήσιον εἰσόδημα 60,000 φράγκων, ὧν ἕν τρίτον ἤθελε θρέψῃ τοὺς ἰατροὺς καὶ ἕτερον τρίτον τοὺς φαρμακοποιούς. Ἡ τοιαύτη θεραπεία σημαίνει ἐν Παρισίοις τὸν θάνατον.

(W. Sinaer)

*
*
*

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Θά ἡγάπα τις καλλίτερον, ἂν δὲν ἐγνώριζεν ἐτι ἀγαπᾶ.

*
Ἄληθής ὠραιότης ἐν τῇ τέχνῃ εἶνε ἡ ὠραία ἀλήθεια.

*
Ὅλαι αἱ ὠραι τῆς ζωῆς πληγώνουν καὶ ἡ τελευταία φονεύει.

*
Τὸ χρῆμα εἶνε πρᾶγμα πεζότατον καὶ ὅμως εἶνε τὸ καλλίτερον μέσον πρὸς καταπολέμησιν τῆς πεζότητος τοῦ βίου.

*
Πολὺ τιμητικὸν εἶνε διὰ τὸν ἄνθρωπον ὅτι ἐν τοῖς μύθοις ζητεῖ αὐτὸς διδάγματα ἐκ τοῦ βίου τῶν ζώων.